

Voorwoord

Op hoogtepunten in ons leven is het goed om even stil te staan en achter om te zien. We kennen de woorden van Psalm 103: "Vergeet geen van Zijn weldadigheden, 't is God Die ze u bewees". De geschiedenis van de Eben Haëzergemeente is tot nu toe ook een geschiedenis die getuigt van de trouw van de Heere God. Tegenover veel menselijke ontrouw stond en staat Zijn trouwe zorg. Een nieuwe fase is aangebroken en op dit kruispunt zien we achter om. En we verwonderen ons over de genade en de zorg van de Heere.

Kerkgebouwen zijn tekenen van Gods daden door de geschiedenis. Waar een kerk werd gebouwd, waar een gebouw voor erediensten werd gebruikt, klonk het Woord van de Heere. Daar waren mensen die door Hem werden gezocht. En juist aan de hand van de geschiedenis van de gebouwen zien we ook de rode draad lopen van de dienst van de verzoening, de dienst van het Woord.

Kerkgebouwen zijn echter geen garantie dat het met de gemeente inhoudelijk wel goed gaat. Die les leren we ook uit de geschiedenis. De kracht van de gemeente, het leven van de gemeente, ligt niet in het gebouw waar ze samen komt, maar in haar leven met Christus, haar leven door de Heilige Geest. De gemeente van Christus kan voortdurend alleen maar leven van de genade van haar Heere en Heiland. Als ze leeft in Hem dan heeft ze Zijn belofte mee dat Hij haar bewaren en dragen zal de eeuwen door. En de belofte van Zijn trouw is én blijft de eeuwen door een wonder.

Het boekje dat u in handen hebt geeft ons een doorkijk door het leven van de Pauluskerkgemeente en van de Eben Haëzergemeente. Nu de Eben Haëzergemeente haar intrek neemt in de Pauluskerk is het goed dat dit geschrift is verschenen. We zeggen de auteur, E.R. Dorst, hartelijk dank voor zijn onderzoek en inspanning. We wensen dit boekje in veler handen. Het getuigt van liefde voor de gemeente van Christus, van betrokkenheid op de kerk.

We hopen en bidden op dit moment dat de Heere Zijn gemeente in Amstelveen blijft zegenen en bewaren ook in de toekomst. Moge de Pauluskerk, met veel liefde gebouwd, en met evenveel inzet in 2003/4 gerenoveerd, een teken zijn dat "de lamp Gods" ook in onze stad blijft branden.

Ds. G.D. Kamphuis.

Inhoud

HISTORIE PAULUSKERK

● Inleiding	5
● Rond de bouw van de Pauluskerk	5
● De Pauluskerk in de oorlogsjaren	6
● De Pauluskerk tussen 1945 en 2003	8

HISTORIE EBEN-HAËZER GEMEENTE

● Inleiding	11
● Evangelisatiepost	11
● Buitengewone Wijkgemeente	13
● Protestantse Kerk in Nederland	13

GROEIENDE EBEN-HAËZERGEMEENTE: VERBOUW, NIEUWBOUW, AANKOOP BESTAAND KERKGEBOUW?

● Inleiding	15
● Onderzoek	15
● Oplossingsvarianten	15

EBEN-HAËZERGEMEENTE EN PAULUSKERK

● Inleiding	17
● Aankoop Pauluskerk	17
● Plannen en activiteiten	18
● Uitvoering	19

Historie Pauluskerk

INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de grote lijnen geschetst van de rijke historie van de Pauluskerk. Want zo mogen we het wel zeggen: rijke historie! Wat een bijzonder begin. Een tijd namelijk van zeer grote economische crisis. Een tijd waarin menigeen maar met moeite de eindjes aan elkaar kon knopen. En dan toch besluiten om een kerk te gaan bouwen ... ! Men was zich ten volle bewust van de onmisbare zegen van de Grote Bouwheer.

Daarna de oorlogsjaren. Jaren vol van spanning, grote zorgen en verscheurend verdriet.

In die vijf lange jaren heeft de Pauluskerk, ondanks alles een belangrijke plaats behouden in het leven van vele christenen. Maar beter gezegd: vormde het de plaats voor de gezamenlijke ontmoeting met God, de Machtige, Die ook in die jaren met Zijn kinderen meeleefde, hen troostte en nieuwe moed gaf.

In de jaren na de oorlog bloeide de welvaart snel op. Ontstonden er vele mogelijkheden en veranderde de maatschappij in sneltreinvaart. Maar wat ook zijn weerslag had op, en soms zelfs ten koste ging van de onderlinge verhoudingen in gezin en kerk.

Over deze perioden gaat het in de hiernavolgende hoofdstukjes.

ROND DE BOUW VAN DE PAULUSKERK

'Het is begin jaren dertig van de twintigste eeuw. Voor velen in die tijd zal het voornemen om een kerk te bouwen, als een waagstuk zijn overgekomen. Het was immers een vreselijk slechte tijd. Van de economische opleving na de eerste wereldoorlog was niets meer over. Integendeel, het land verkeerde op het dieptepunt van de economische recessie. Weliswaar werd niet iedereen even ernstig door de crisis getroffen, maar ook in Amstelveen waren velen werkloos en verkeerden velen aan de rand van het bestaansminimum. Toch kom je in de stukken nooit blijken van misnoedigheid tegen. Nee iedere keer krijg je weer een gevoel van bewondering en soms zelfs van verbazing over de offervaardigheid van een gemeente die toch ook in zijn zorgen en de strijd om het bestaan, maar met moeite het hoofd boven water wist te houden.

Zonder pathos kan worden gesteld dat deze gemeente alleen maar dit waagstuk aandurfde, omdat het beschikte over een grote mate van geloofsvertrouwen.'

Op diverse manieren heeft de gemeente acties gehouden om de financiële middelen op te brengen. Zo was er het 'Steentjesfonds' waarmee in het jaar 1934 () al een bedrag van 784,63 gulden bijeen werd gebracht.

De vrouwen van de gemeente beheerden het 'Orgelfonds'. Iedere jarige werd bezocht en kon zijn dankbaarheid tonen door een gift. Na 4,5 maand was er al een bedrag van 105,- gulden bijeengebracht. Er was grote behoefte aan een mooi en groot orgel want de groeiende gemeente overstemde meer dan eens het Harmonium in het bestaande kerkgebouw. Maar ook waren er de giften en vrijwillige bijdragen.'

Leuk om te melden is de actie 'kerkschape'.

'De kerk kocht in het voorjaar een aantal jonge schape en bracht deze onder bij agrarische gemeentelieden die de dieren vrijwillig en zonder kosten grootbrachten. Aan het einde van het seizoen werden de dieren dan verkocht en het batig saldo in de kerkkas gestort.'

'In november 1936 is het bedrag van 10.000,- gulden, dat men als voorwaarde heeft gesteld om tot kerkbouw over te gaan, bijeengebracht en wordt besloten tot aankoop van het beoogde stuk grond. Men kwam overeen de grond te kopen voor 4,5 gulden / m2 inclusief 0,50 gulden als bijdrage in het fonds 'Algemene Voorzieningen'. Daarmee verwierf de gemeente Amstelveen het zakelijk recht op de grond rond de (toekomstige) kerk en zou daarmee voor altijd de beplanting rond de kerk verzorgen.'

'Uit de 60 architecten die zich hadden aangemeld werd uiteindelijk dhr A.T. Kraan uit Uitgeest gekozen. Deze zag kans om in recordtempo een schetsontwerp te maken. Op 27 januari 1937 ging de toenmalige kerkenraad akkoord met het voorstel van de bouwcommissie: een kerk met 900 zitplaatsen, een vergaderzaal, een pastorie en een kosterwoning. De kosten werden geraamd op 70.000,- gulden.

Op 26 april 1937 werd de eerste paal geslagen. Toch doemden er problemen op. De Nederlandse regering werd gedwongen de 'Gouden Standaard' te verlaten. Dit had tot gevolg dat de stichtingskosten van de kerk moesten worden bijgesteld in verband met de te verwachten prijsstijgingen. Na uitvoerig beraad werd besloten om de kerk af te bouwen voor 95.000,- gulden en werd er een lening gesloten voor 22.000,- gulden. De bouw van het orgel werd uitbesteed voor een bedrag van 8.861,- gulden.'

'Op 2 december 1937 besloot de toenmalige kerkenraad de nieuwe kerk naar de apostel Paulus te noemen. Deze naam won het van de ook voorgestelde naam Calvijn. Het is niet duidelijk waarom de naam Paulus de voorkeur heeft gekregen. Prediking uit de brieven van Paulus was in die tijd erg 'populair'. Wellicht dat dit heeft bijgedragen in de beslissing.'

'Op woensdag 22 december 1937 werd de kerk in gebruik genomen in tegenwoordigheid van vele autoriteiten. De verslagen maken melding van vele giften zoals die van een viertal leden die een doopvont schonken. De laatst ingekomen leden zorgden voor een avondmaalsstel, een broeder uit Amsterdam schonk 18 juchtlederen Bijbels ten behoeve van de ambtsdragers etc. Op eerste kerstdag 1937 werd de eerste Godsdienstoefening gehouden. De Gereformeerde Kerk van Nieuwer-Amstel Noord had haar eigen bedehuis.'

DE PAULUSKERK IN DE OORLOGSJAREN

Kon de Pauluskerkgemeente na de ingebruikname van zijn mooie kerk nu in alle rust een goed gerust gemeentelieven opbouwen? Helaas niet, want internationaal werd het steeds onrustiger. Hitler-Duitsland en ook het binnenlands nationaal-socialisme lieten steeds meer van zich horen. De Duitse inval op 10 mei 1940 bracht ook voor de Pauluskerkgemeente veel leed. Een drietal leden sneuvelden in die dagen bij de verdediging van het vaderland. Aanvankelijk leek, na de capitulatie in mei 1940, het leven weer min of meer zijn gewone gang te gaan. Toch bleek al gauw dat ook Amstelveen zijn aandeel in de moeilijkheden kreeg die de bezetting met zich mee bracht.

Hieronder volgen twee levensverhalen uit de oorlogsjaren. Daaruit ontstaat een indruk welke plaats de Pauluskerk in die tijd innam.

'Ik was van medio 1944 tot december 1944 ondergedoken bij de heer en mevrouw Sijtsema, het toenmalige kosterspaar, samen met mijn vrouw en nog een joods echtpaar. Als het gevaarlijk werd, de Duitsers zaten tegenover de kosterwoning, gingen we via een luik in de keuken, de kelder in. Het was een moeilijke tijd, maar vervelen deden we ons niet. Ik hakte hout voor Ds. Dragt en mijn vrouw breide sokken; bergen sokken.

Als we in de kelder zaten en we op zondag de benen van de kerkgangers voorbij zagen gaan zei mijn vrouw: 'kijk daar gaan weer een paar sokken van mij'. Ook hielpen we met het gereedmaken van de Avondmaalstafel en het schoonmaken van de kerk. Onder de preekstoel zat een radiotoestel; daar luisterden we naar de Engelse zender. Ons zontje van vier jaar is door verraad, in Westerbork terechtgekomen; hij heeft het niet overleefd ...'

Toentertijd opgetekend uit de mond van de heer F. de Wolff.

'De woningen in de Mr. Sixlaan (tegenover de kosterswoning) waren in de oorlog door de Duitsers gevorderd en bewoond. Dat had voor- en nadelen.

Het voordeel was, dat we daardoor in de kerk elektriciteit hadden. Maar een nadeel was dat de kerk met zijn toren een goed oriëntatiepunt was voor de Engelse vliegers.

Tegenover de kerk was immers de bunker die gebruikt werd als telefoonpost naar Duitsland. De toren van de kweekschool van het Leger des Heils was al op last van de Duitsers gesloopt. Nu moest ook onze kerktoren er aan geloven.

Op een dag kwam een aannemer die het karwei moest klaren, eens kijken hoe dit moest gebeuren. Koper was erg kostbaar in die tijd, maar om tegen het ranke torentje op te klauteren, dertig meter boven de grond, daar had hij geen zin in. Dan maar de ijzeren constructie vlak boven het dak doorbranden en de hele zaak naar beneden laten vallen.

Maar ja, dan konden waarschijnlijk wel met de veger de gruzels van de haan opgeveegd worden en was het koper verloren. Eigenlijk had hij zelf ook wel zin in een extraatje...

Het ging mij wel aan het hart als vooral de haan vernield zou worden. Ik ging met de aannemer onderhandelen en kwam uiteindelijk overeen om de haan en de koperen platen naar beneden te halen voor een bedrag van 25,- gulden.

Hoe het karwei te klaren? Ik toog naar boven voorzien van touwen en gereedschap. De haan kwam los en met veel moeite heelhuids op de grond. Maar hoe nu verder want het was niet de bedoeling om de zaak netjes af te leveren.

Toen werd het idee geboren; 'jongens, onder de vloer van de fietsenstalling ermee'. Deze werd vakkundig opengebroken; toen de koperen platen en de haan netjes ingegraven, zand erover, de tegels er weer op en er kraaide geen haan naar!!

Pas na de oorlog zou de toren weer op de kerk gebouwd worden. Jammer van het verlies van de koperen platen en de haan...

Er was een kerkenraadsvergadering waar hierover gesproken werd. De heer v.d. Laan (die toen ouderling was) kwam mij halen om even in de vergadering te komen verhalen.

In die vergadering kon ik vertellen dat de haan en de platen er nog waren, ja dat men er vele malen overheen gelopen had. Natuurlijk werd toen gelijk de vloer open gemaakt en voor ieders ogen en tot grote blijdschap kwamen de koperen platen en de haan te voorschijn. Het is een heel werk geweest om alles weer schoon en blinkend te krijgen, maar tenslotte was het alle moeite ruimschoots waard. Toen de toren weer klaar was, was het toch wel fijn dat de oude haan er weer op prijkte.'

Toentertijd opgetekend uit de woorden van de heer Sijtsema; toenmalig koster.

TWAALF NAMEN.

In de hal, de verbinding van kerkzaal, de consistorie en de andere ruimten, hangt een gedenkplaat met daarop de twaalf namen van gemeenteleden die tijdens de tweede wereldoorlog zijn gesneuveld. In het boekje dat is uitgegeven bij de herdenking op 4 mei 1994, zijn de vaak indrukwekkende geschiedenissen van deze mensen opgetekend. Geschiedenissen waaruit moed, doorzettingsvermogen en een groot Godsvertrouwen in leven en sterven blijkt.

In het kader van dit boekje gaat het te ver om daar uitgebreid op in te gaan.

Maar de samenvattende tekst van de toenmalige scriba, dhr. C. Benckhuijsen is het vermelden waard:

'Twaalf namen op een gedenkplaat: zo vaak kom je er langs zonder te zien dat ze er op staan. Zo gaat dat toch? De kerkenraad van de Pauluskerk heeft bij de viering van vijftig jaar bevrijding, de twaalf leden van de gemeente die in en bij de strijd om onze vrijheid om het leven zijn gekomen, willen eren door de herinnering levend te houden aan wat hen dreef en wat hun overkwam.

Het zijn uiteenlopende geschiedenissen, maar ze zijn verbonden door de rode draad van de allesomvattende benauwenis van vijf jaar leven onder de Duitse bezetting, tot de strijd ten einde was gebracht.'

DE PAULUSKERK TUSSEN 1945 EN 2003

De dogmatische en kerkrechtelijke moeilijkheden die tijdens de oorlogsjaren rezen lieten ook in de Pauluskerk een tragisch spoor achter. Toch wordt al in 1946 besloten om de gaanderijen die nog niet waren afgerond, voor de bezoekers van de kerkdiensten toegankelijk te maken. Daardoor beschikte men over tweehonderd zitplaatsen meer.

In 1947 is de toren, die in 1941 op last van de Duitsers was afgebroken, weer herbouwd. Tevens werden de bijgebouwen hersteld die door oneigenlijk gebruik tijdens de oorlog geschonden waren. In 1950 is de bovenzaal gerenoveerd.

In 1947 was besloten dat de opbrengst van het verjaringsfonds zou worden bestemd voor de luidklokken in de toren.

In 1957 was het zover. Door de presidente van het verjaringsfonds, mevr. Dragt-Berger, werd een tweetal luidklokken aan de kerkenraad overgedragen.

Op de klokken zijn teksten vermeld. Op de een staat: 'wij roepen saam, in 's Heeren Naam'. Op de ander: 'Komt tot Gods Huis bij Vreugde en Kruis'.

In 1961 onderging het interieur van de Pauluskerk een grondige restauratie. De oude banken op de begane grond werden vervangen door modernere hardhouten banken. Tevens werd de preekstoel

aangepast en van het midden, meer zijwaarts geplaatst en werd de verlichting door modernere armaturen vervangen.

De periode tot aan 2003 wordt gekenmerkt door de fusie van de Gereformeerde Kerken en later, de deelname in het Samen Op Weg proces. Mede in verband daarmee is in de loop van de jaren de discussie gerezen over het aanhouden of afstoten van de Pauluskerk. Uiteindelijk is na veel overleg en diverse gesprekken daarover een beslissing genomen: de Pauluskerk zou worden afgestoten.

Het mag, na al het voorgaande gelezen te hebben duidelijk zijn, dat het afstoten van de Pauluskerk alleen gevoelsmatig al voor de gemeente een enorme stap was. Want wat een rijke historie kent deze kerk!

Wij als Eben-Haëzergemeente zijn dankbaar dat wij door deze gemeente in de gelegenheid zijn gesteld om de Pauluskerk te kopen. En beseffen dat wij met de Pauluskerk een kostbaar bezit hebben ontvangen. Daarvoor bedanken we de Pauluskerkgemeente. Maar danken we vooral onze God en Vader.

Historie Eben-Haëzergemeente

INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt in grote lijnen de historie van de Eben-Haëzergemeente beschreven. Wonderlijk genoeg stamt de historie van het Eben-Haëzergebouw uit dezelfde tijd als de historie van de Pauluskerk. 1937 is voor beide kerken een belangrijk jaar.

EVANGELISATIEPOST

Veel van de gemeenteleden die aan de wieg van de Eben-Haëzergemeente hebben gestaan, kerkten voorheen in de Dorpskerk te Amstelveen. Het is begin jaren dertig. Jaren van grote armoede en sociale onrust vanwege de grote economische crisis.

In die jaren is Ds. J. Fokkema predikant in deze Hervormde gemeente.

Met nipte meerderheid was hij door de gemeente verkozen om hen in die moeilijke jaren voor te gaan als herder en leraar. Dominee Fokkema volgde daarin de Gereformeerde grondslag.

Maar na diens vertrek en de intrede van Ds. J. van Kuiken ontstond onder enkele leden van de Dorpskerkgemeente het verlangen naar voortzetting van het Gereformeerde Bondskarakter van de gemeente zoals dat er in de dagen van ds. Fokkema was. Het verlangen daarnaar was bij sommige leden zo groot dat zij kerkdiensten in nabijgelegen plaatsen gingen bezoeken. Zoals bijvoorbeeld in Noorden. Ook liet men daar wel hun kinderen dopen.

Voor het vervoer naar deze en bijvoorbeeld belijdenisdiensten werd veelal de vrachtwagen van dhr van Wier ingeschakeld. Deze werd voor dat doel voorzien van verhuiskisten zodat er tijdens de rit zelfs gezeten kon worden ...

In die tijd is de 'Vereniging tot oprichting en instandhouding van een gebouw voor Christelijke belangen in Amstelveen' in het leven geroepen. Dit versterkte steeds meer de tweedeling in de Dorpskerkgemeente. Immers het doel van de oprichting van deze vereniging was ten diepste het inzamelen van geld om daarmee een eigen kerkgebouw te kunnen financieren en een eigen Gereformeerde Bondsgemeente te stichten.

Met kleine beetjes kwam het geld in die moeilijke periode bijeen.

In weer en wind trok men te voet of op de fiets de polders in om voor 13 cent per maand donateurs te werven. Daarbij werden bonnetjes van 3, 10 of 25 cent verkocht. In 1936 wordt door een lid het huidige perceel aangeboden voor de bouw van een eigen kerkgebouw. En in juli 1937 is het dan zover. Na lang sparen, veel wikken en wegen en hartstochtelijke gebeden om wijsheid, is het gebouw 'Eben-Haëzer' gereed. Werden tot dan toe incidenteel op woensdagavond 'Gereformeerde Bondsdiensten' in nabijgelegen gebouwen gehouden. Vanaf dat moment worden elke zondag in het nieuwe gebouw kerkdiensten belegd. In die diensten gaat met grote regelmaat Ds. J. Fokkema voor, die in de achterliggende periode als belangrijke stimulator optrad.

Begin 1939 wordt de Hervormd Gereformeerde Evangelisatievereniging opgericht. Het beroepen van een eigen predikant was door de verbondenheid met de Dorpskerk echter niet mogelijk. En ook het vieren van het avondmaal was niet toegestaan.

Als 'kerkenraad' fungeerde een bestuur.

Door de heer Vroon is voor en achter de schermen met de kerkenraad van de Dorpskerk veel over de bediening van de sacramenten gesproken. De heer Vroon (godsdienstonderwijzer te Tolbert) was in die dagen door de Eben-Haëzer gemeente als evangelist aangesteld en ging regelmatig voor in de kerkdiensten.

Het was een veelzijdig man. Want met zijn motor bezocht hij (ook in de oorlog) veel gemeenteleden en heeft voor hen ook op

praktisch gebied veel betekend. De bezetting door de Duitsers gaf immers de nodige beperkingen. Maar door zijn vele contacten wist hij altijd wel op de een of andere manier de ergste nood te lenigen.

De heer Vroon stond ook bekend om zijn geneeskrachtige zalf. Vanuit de grote pot die hij thuis had staan werden kleine porties in een stuk stof en op de motor rondgebracht. De zweren, die als gevolg van de oorlog talrijk voorkwamen, bleken snel te genezen...

Tijdens de oorlog werd 'het gebouw', zoals het in de volksmond heette, door de Duitsers gevorderd. Daarmee was de gemeente genoodzaakt voor de Erediensten uit te zien naar een ander gebouw. Dit werd na overleg gevonden in 'De Tuinzaal' van Vereniging Patrimonium.

Na de oorlog bleek dat in 'het gebouw' vreselijk is huisgehouden. Grote kosten moesten er worden gemaakt om het een en ander in de kerkzaal en de bovengelegen 'conciërgewoning' te herstellen. De uitgesleten stenen dorpels ter plaatse van de achteringang van het kerkgebouw herinneren tot op de dag van vandaag aan de vele soldatenlaarzen. Dag in dag uit werd er apel gehouden op het toen nog braakliggend terrein achter het kerkgebouw.

Om geld in te zamelen hadden de dames de actie 'breien op verzoek' in het leven geroepen. Het patroon en de wol dienden bij een van de dames ingeleverd te worden. Per knot dikke wol werd een bedrag van 2,00 gulden gevraagd. Per knot dunne wol bracht dit een bedrag van 2,50 gulden op.

Na het vertrek van de heer Vroon in verband met diens beroep naar Tolbert, werd 'meneer Prinsen' als evangelist aangesteld. Hij was als Amsterdamse verkeersagent nog maar kort met pensioen. Maar ook hij was, ondanks zijn in de avonduren gevolgde studie 'godsdienstonderwijzer', niet bevoegd en kreeg geen toestemming om de sacramenten te bedienen. Ook hij heeft daarover vele gesprekken gevoerd met de kerkenraad van de Dorpskerk en later de synode. Maar voor doop en avondmaal bleef men aangewezen op de Dorpskerk of de kerken in de omgeving.

Meneer Prinsen was een zeer innemend man die bij veel mensen zeer geliefd was. In zijn tijd werd de neergaande lijn voor wat betreft het ledenaantal omgebogen en was er weer sprake van gestage groei.

Afstanden spelen tegenwoordig nauwelijks een rol. Maar in die tijd lag dat nog anders. Alleen de dokter en de dominee hadden een auto. Veelal was men aangewezen op de fiets of moest men zelfs lopend. En omdat veel gemeenteleden op zondagmiddag eerst nog de koeien hadden te melken, was de kerkgang om 18:30 uur al een hele onderneming. Laat staan een bezoek aan het verder gelegen dorp.

Ook voor de gastpredikanten was het voorgaan in een andere gemeente een hele onderneming. Vaak kwam de predikant al op zaterdagmiddag bij het gastadres aan. In veel gevallen was dit de familie van Wier omdat zij dicht bij 'het gebouw' woonden en op de meest eenvoudige wijze een kamertje vrij konden maken door wat kinderen op een kamer te leggen. De gastpredikant bleef daar eten, bracht samen met het gezin (vaak al spelletjes spelend) de avond door, sliep daar om de volgende dag 'op te gaan'. Op maandag trok de gastpredikant weer huiswaarts.

Alle jaren bleef de gemeente trouw geld inzamelen en werd door de jaren heen en na uitvoerig overleg daarover binnen het bestuur, geld aan diverse doeleinden ter beschikking gesteld.

Zo ook bijvoorbeeld aan de schillenboer die na het overlijden van zijn paard, uit het potje een nieuw paard bekostigd kreeg. Ook toen was er duidelijk sprake van een 'diaconale gemeente' en zag men in verlerlei nood naar elkaar om.

BUITENGEWONE WIJKGEMEENTE

Ruim na de oorlog is, mede door toedoen van Ds. C. Vos, ruimte ontstaan in de erkenning als gemeente. In 1987 werd na langdurige besprekingen toestemming verkregen tot het stichten van een 'pastoraatgemeente', met als kerkenraad een 'pastoraatcommissie', die als zodanig orgaan van bijstand van de Centrale Kerkenraad was.

Vanaf dat moment was het mogelijk de sacramenten te bedienen!

In 1993 stemde de synode in met de vorming van een Buitengewone Wijkgemeente, die op 1 januari 1994 in plaats van de Pastoraatgemeente kwam. De Buitengewone Wijkgemeente had echter geen rechtspersoonlijkheid. Daarom moesten alle juridische handelingen verricht worden door de Algemene Kerkenraad en de Centrale Commissie van beheer.

In 1989 ontving de pastoraatgemeente toestemming om een predikant te beroepen. Dit resulteerde op 14 oktober 1990 in de intrede van Ds. J. Maas. Na diens vertrek deed op 7 september 1997 Ds. G.D. Kamphuis intrede.

In september 2000 werd aan de Buitengewone Wijkgemeente ook eindelijk de lang begeerde juridische zelfstandigheid verleend. Waarna op 27 december 2000 bij notariële acte alle bezittingen van de 'Evangelisatievereniging' en van de 'Vereniging tot oprichting en instandhouding van een gebouw voor Christelijke belangen te Amstelveen' werden overgedragen. Beide verenigingen zijn in het voorjaar van 2001 bij unaniem besluit van de ledenvergaderingen opgeheven.

PROTESTANTSE KERK IN NEDERLAND

Op 12 december 2003 hebben de synodes van de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk ingestemd met de vereniging van de drie kerken, die op 1 mei 2004 een feit moet zijn.

De kerkenraad had en heeft grote bezwaren met name op het gebied van de kerkorde en de belijdenisgeschriften binnen de dan ontstane Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Hij heeft oprecht pijn in het hart over de scheuring die door deze fusie in alle mogelijke geledingen ontstaat. Maar stelt zich op het standpunt dat de gemeente deze kerk niet mag verlaten en zal zich des te meer inzetten voor het behoud van en de zuiverheid van het Hervormd - Gereformeerd belijden binnen de PKN.

Zo de HEERE wil in februari 2004, hoopt de Eben-Haëzer gemeente haar intrede te doen in de Pauluskerk.

Haar gehele geschiedenis overziend past ons verwondering over de genade die ons te beurt valt. Want door alle gebrekkigheid van mensen heen mag God's Woord klinken en wil Hij ons ontmoeten. In dat perspectief willen wij, in besef van afhankelijkheid van Hem, met dankbare harten en getroost door Zijn beloften een nieuwe stap in de geschiedenis zetten:

Tot eer van God en tot opbouw van de gemeente.

Groeiende Eben-Haëzergemeente: verbouw, nieuwbouw, aankoop bestaand kerkgebouw?

INLEIDING

Naast de grote dankbaarheid aan de HEERE over het Eben-Haëzer kerkgebouw en de gestage groei van de gemeente, werden ook steeds meer de nadelen van 'het gebouw' aan de Molenweg ervaren.

Want natuurlijk werd het kerkgebouw door de jaren heen steeds meer eigen. Maar kwam er, voor de een wat sneller dan voor de ander, toch ook steeds meer de behoefte aan faciliteiten om met elkaar en op gemakkelijker wijze, de verschillende facetten van het gemeentelieven te kunnen ervaren.

Zo kwam er steeds meer behoefte aan onder andere een grote vergaderruimte, aan bijzalen en aan een ruimte om bijvoorbeeld na de ochtenddienst gezamenlijk koffie te kunnen drinken. In goede harmonie, maar ook improvisatie en grote inzet van de koster en vrijwilligers, was het in het kerkgebouw tot dan toe wel uit te houden, maar de jas werd duidelijk strakker.

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op knelpunten die in de loop van de jaren zijn ontstaan, of die de gemeente in de loop van de jaren is gaan ervaren. Daarnaast wordt ingegaan op de verschillende oplossingsvarianten die daarop zijn voorgesteld en onderzocht.

ONDERZOEK

In het voorjaar van 1999 heeft de toenmalige kerkenraad besloten om onderzoek te doen naar de gebruiksmogelijkheden van het kerkgebouw aan de Molenweg. Niet alleen omdat er steeds meer behoefte kwam aan het ontwikkelen van beleid ten aanzien van het kerkgebouw, maar ook omdat bleek dat er zich op termijn knelpunten zouden voordoen. Al met al leidde dit onderzoek tot een overzicht van eisen en wensen ten aanzien van het kerkgebouw en haar omgeving, te weten:

- Noodzakelijk uit te voeren (herstel)werkzaamheden aan het gebouw, zoals stucwerk, dakisolatie en gevelherstel
- Wensen ten aanzien van een nieuw orgel, stoffering en stoelen
- Hinder a.g.v. de te kleine hal
- Ontbreken van een ontmoetingsruimte
- Ontbreken van separate vergaderruimten op de begane grond
- Wensen t.a.v. sanitaire voorzieningen
- Wensen t.a.v. de keuken
- Parkeerproblematiek

OPLOSSINGSVARIANTEN

De resultaten van het onderzoek gaven een viertal oplossingen, te weten:

- Bestaande kerkgebouw verbouwen en uitbreiden
- Slopen van bestaand kerkgebouw en ter plaatse een nieuwe kerk bouwen
- Realiseren van een nieuw kerkgebouw op een andere locatie
- Kopen van een vrijkomend (kerk)gebouw

BESTAANDE KERKGEBOUW VERBOUWEN EN UITBREIDEN

In het jaar 2000 is een schetsplan gemaakt waarin een uitbreiding is voorgesteld aan de achterzijde en een verbouw van het voorgebouw. Een paar punten bleven daarin niet opgelost, namelijk de parkeerproblematiek en de niet logische routing in het gebouw. De kosten van deze verbouw en uitbreiding werden geraamd op ca. euro 620.000,-

Een bijkomend nadeel vormde de onzekerheid of de gemeente Amstelveen al dan niet een bouwvergunning zou afgeven. Immers, er zou t.b.v. de bouwvergunning een vrijstelling vereist zijn t.a.v. het bestemmingsplan.

SLOPEN VAN BESTAAND KERKGEBOUW EN TER PLAATSE EEN NIEUWE KERK BOUWEN

De toenmalige kerkenraad heeft architect A. Mars uit Zwolle opdracht gegeven een schetsplan te maken waarin uitgegaan werd van nieuwbouw op de bestaande locatie. Dit plan is in het najaar van 2001 door dhr A. Mars gepresenteerd. Het volledige locatieoppervlak werd daarin benut en veel van de knelpunten werden in het ontwerp opgelost of sterk verminderd. Er kwamen wisselende reactie op het ontwerp vooral ten aanzien van de vormgeving. De kosten van het oorspronkelijk- en het aangepast ontwerp werden geraamd op respectievelijk euro 2.450.000,- en euro 1.000.000,-. Ook bij deze variant bleef de parkeerproblematiek onopgelost en bleef de twijfel over de afgifte van een bouwvergunning.

REALISEREN VAN EEN NIEUW KERKGEBOUW OP EEN ANDERE LOCATIE

Ook deze oplossing is nader onderzocht. Daartoe is nauw overleg gevoerd met de gemeente Amstelveen. Deze bleef als eis stellen dat het nieuwe (kerk)gebouw in combinatie met andere opdrachtgevers gerealiseerd zou moeten worden. Daarbij werden opdrachtgevers genoemd als een woningbouwvereniging en/of schoolvereniging. Als locatie werd aangewezen de locatie van de 'Vuurbaak' op het Veenendaalplein. De periode om te komen van voorbereiding tot oplevering werd geschat op 5 tot 10 jaar.

KOPEN VAN EEN VRIJKOMEND (KERK)GEBOUW

In meer of mindere mate is deze variant altijd op de achtergrond aanwezig geweest. Maar werd actueel toen in verband met de vorderingen binnen het (plaatselijke) Samen Op Weg-proces, er voorzichtige geluiden opgingen over het mogelijk afstoten van (een) kerkgebouw(en). Zo ontstonden op een gegeven moment (in)formele gesprekken met de Commissie van Beheer van de Pauluskerk en Kruiskerk.

Deze hartelijke contacten resulteerden uiteindelijk in het de Eben-Haëzergemeente, te koop aanbieden van de Pauluskerk. Daarmee zou aan vrijwel alle wensen tegemoet worden gekomen en slechts enkele aanpassingen zouden gerealiseerd moeten worden.

Op 11 december 2002 zijn deze ontwikkelingen in een gemeentevergadering gepresenteerd en ter bespreking gegeven. Ook werd op die avond een financiële vergelijking gemaakt. Daarbij werd steeds duidelijker, dat verhuizen naar de Pauluskerk de meest wenselijke optie was.

Na de gemeente, die overwegend positief reageerde, hierover gehoord te hebben, heeft de toenmalige kerkenraad besloten het 4 sporenbeleid te verlaten en zich ten volle te richten op de aankoop van de Pauluskerk.

Eben-Haëzergemeente en Pauluskerk

INLEIDING

De gemeentevergadering van december 2002 is in het geheel voor de Eben-Haëzergemeente een belangrijk moment geweest. In die vergadering is de stand van zaken ten aanzien van de verschillende oplossingsvarianten met de gemeente besproken.

Zo ook de mogelijkheid die zich aandiende om de Pauluskerk te kopen. In de loop van de vergadering, maar zeker in de tijd die daarop volgde, bleek steeds duidelijker het verlangen om de mogelijkheden tot aankoop van de Pauluskerk te onderzoeken.

Wat een wonderlijke wegen kan God met Zijn gemeente gaan.

Evangelisatiepost in de woelige randstad / predikant / 'eigen' kerkgebouw / pastorie / gestage groei / ... Pauluskerk ?

De gemeente gehoord hebbende heeft de kerkenraad besloten, na daarover aan de HEERE om een zegen gevraagd te hebben, het vier sporenbeleid te verlaten en zich ten volle op de aankoop van de Pauluskerk te richten.

In dit hoofdstuk wordt besproken de wijze waarop tot de aankoop van de Pauluskerk is overgegaan, welke globale stappen daarin zijn genomen en hoe de gemeente daarin heeft deelgenomen.

AANKOOP PAULUSKERK

In het kader van het plaatselijke Samen Op Weg proces is tussen de Gereformeerde- en Hervormde gemeenten over allerhande zaken intensief gesproken. Immers, de gemeenten zouden voortaan gezamenlijk optrekken. In verband daarmee is ook gesproken over de kerkgebouwen die tot dan toe nog in eigendom waren. Duidelijk was dat een keuze gemaakt moest worden tussen de Pauluskerk en de Kruiskerk.

Om tot een keuze te kunnen komen welk kerkgebouw aangehouden en welk afgestoten zou worden, heeft het 'College van Beheer Gereformeerde / Hervormde Kerkgemeenschap Amstelveen-Buitenveldert' aan architectenbureau Hooggeveen BV in augustus 2002 opdracht gegeven om beiden bouwtechnisch te onderzoeken.

Op basis van dit onderzoek, overleg met de kerkelijke gemeenten en andere overwegingen, heeft het college van beheer op een gegeven moment besloten de Pauluskerk af te stoten.

In de daaropvolgende periode heeft het College van Beheer tijdens informele contacten, (kerkenraads)leden van de Eben-Haëzergemeente op de hoogte gebracht van haar ingenomen standpunt. Tevens heeft het College in die gesprekken de mogelijkheid geboden om aankoop van de Pauluskerk vrijblijvend met elkaar te bespreken.

Daartoe werd de eerder genoemde rapportage geheel vrijblijvend ter hand gesteld.

Tevens is de rapportage verstrekt van de detailinspectie die is uitgevoerd naar de dakconstructie van de Pauluskerk. Daarnaast is in vele (in)formele gesprekken aanvullende informatie verstrekt over allerhande zaken.

Al deze informatie heeft voor de kerkenraad van de Eben-Haëzergemeente als basis gediend in haar overwegingen tav het voorstel aan de gemeente om al dan niet over te gaan tot aankoop van de Pauluskerk.

Het past ons ook op deze wijze, om het 'College van Beheer' en leden van de 'Gereformeerde / Hervormde Kerkgemeenschap Amstelveen-Buitenveldert' voor de bereidwilligheid en de vele informatie, heel hartelijk dank te zeggen!

Want op basis van al deze informatie is door de kerkenraad van de Eben-Haëzergemeente besloten een 'bouwcommissie' samen te stellen. Deze kreeg als opdracht om de Kerkvoogdij te adviseren ten aanzien van de bouwkundige zaken van de Pauluskerk.

Deze commissie waarin een aantal kerkleden en een lid van de kerkvoogdij vertegenwoordigd waren, is op 31 maart 2003 voor het eerst samengekomen.

In die vergadering zijn de centrale- en technische kaders uitgestippeld waarbij in alles duidelijk voor ogen stond dat:

... 'Juist ook deze 'technische commissie' zich steeds weer wil (laten) herinneren aan de onmisbare zegen van de HEERE. Opdat het alles mag zijn tot eer en verheerlijking van Zijn naam! En tot opbouw van de gemeente.'...

(uit de notulen van de eerste vergadering)

In dat perspectief is in de daaropvolgende maanden, een groot aantal onderwerpen besproken waarbij steeds weer het 'Programma van eisen' centraal stond.

Dit 'programma van eisen' is opgesteld naar aanleiding van standpunten vanuit de gemeente en vanuit de kerkenraad tav het mogelijk aanstaande eigendom van de Pauluskerk.

In het 'Programma van eisen' zijn bouwkundige zaken genoemd die, voordat het kerkgebouw in gebruik zou worden genomen, uitgevoerd dienen te zijn.

Te denken valt aan onderwerpen zoals de technische staat van de dakconstructie, de mogelijkheden voor het verkleinen van de kerkzaal en mogelijkheden om in eerste instantie de kerkzaal, de entrees en enkele vergaderlokalen 'eigen' te maken.

Parallel aan de advisering van deze bouwkundige zaken door de bouwcommissie, is door de kerkenraad en kerkvoogdij onderzoek gedaan naar de financiële mogelijkheden van aankoop van de Pauluskerk en verkoop van het kerkgebouw aan de Molenweg.

Daarbij zijn allerhande facetten aan de orde gekomen, zoals 'wijziging bestemmingsplan locatie Molenweg', 'subsidieaanvraag gemeente Amstelveen', 'offerbereidheid gemeenteleden' en allerlei 'juridische zaken'.

Toen tijdens dit proces steeds duidelijker werd dat aankoop van de Pauluskerk weldegelijk tot de mogelijkheden behoorde is steeds meer onderzoek gedaan naar details.

Zo heeft de kerkenraad op advies van de bouwcommissie, aan architect A. Mars uit Zwolle opdracht gegeven om binnen de randen van het 'Programma van eisen' schetsontwerpen te maken.

Op 22 oktober 2003 is een gemeentevergadering gehouden waarin de stand van zaken ten aanzien van de aankoop, de globale bouwkundige plannen en het financiële kader is gepresenteerd. Onder andere op basis van die vergadering heeft de kerkenraad besloten de ingeslagen weg te vervolgen en heen te werken naar definitieve aankoop van de Pauluskerk.

Daarmee werd een periode van onderzoeken en inventariseren van mogelijkheden afgesloten en kon een begin worden gemaakt met het nader uitwerken van de plannen en het voorbereiden van de uitvoering.

PLANNEN EN ACTIVITEITEN

Bij het besluit om over te gaan tot de aankoop van de Pauluskerk, nam de intensiteit van overleg en onderzoek toe. Want wat waren er veel onderwerpen om een besluit over te nemen, of onderzoek naar te doen. Van stookkosten tot gebruik luidklokken. Van inbraakgevoeligheid tot ventilatie. Van kleurstelling tot geluidsinstallatie.

Deze en alle onderwerpen die daar tussen zitten kwamen aan de orde in de vergaderingen van de bouwcommissie die de kerkvoogdij daarin adviseerde en waarover vervolgens de besluitvorming plaatsvond.

Met het oog op de mogelijk aanstaande aankoop van de Pauluskerk is in het voorjaar van 2003 ook de commissie 'Aktie PaulusKerk' (APK) opgericht. Deze commissie had niet alleen tot doel om door middel van acties geld in te zamelen, maar had tevens als doel om de saamhorigheid in de mogelijk aanstaande drukke periode te bewaren en te bevorderen.

Met grote inzet en grote creativiteit werden door de leden van de APK-commissie allerlei activiteiten georganiseerd. Zo was er onder andere een stroopwafelactie en een talentenveiling, was er een sponsortocht en een autopuzzeltocht, maar ook een voetbalwedstrijd tussen een jeugdteam en het kerkenraadteam. Ook werd er een creatieve workshop georganiseerd en een zomeravondconcert gehouden waaraan velen kosteloos meededen.

En nog verder ging het met de creativiteit: een 'snertrit' (vanwege de gratis erwtensoep) met een historische tram, een kerstzegelactie en de verkoop van theelepeltjes met daarop een afbeelding van de Pauluskerk.

Het is moeilijk om hierin over hoogtepunten te spreken.

Maar wat weldegelijk een diepe indruk heeft achtergelaten en lang de tongen heeft bezig gehouden is het diner dat door de jeugd was georganiseerd. Met elkaar hebben zij voor de gemeenteleden het menu samengesteld, hebben zij een spoedcursus 'bereiding en serveren' gevolgd en hebben de kerkzaal omgetoverd in een heus restaurant: met sfeerverlichting, keurig gedekte tafels en buffetten. Ja zelfs de rode loper met gastheren en gastdames in keurige kostuums en een heuse garderobe met bonnetjes voor de jassen ontbraken niet.

En toen de maaltijd: de superlatieven kwamen tekort!

Een speciaal woord van dank is daarom ook op dit moment zeer gepast.

Dank jullie wel voor de enorme inzet en jullie enthousiasme!

Grote dankbaarheid past ons als gemeente dat we met elkaar in al die verschillende activiteiten bezig mochten zijn. Dat het fijn was om met elkaar aan activiteiten deel te nemen. Maar ook, wat een dankbaarheid past ons voor het vele geld dat met deze acties in de loop van 2003 bijeen werd gebracht.

God alleen de eer!

UITVOERING

Omdat de aankoop van de Pauluskerk steeds waarschijnlijker werd, is na overleg tussen de verkopende en de kopende partij, reeds in september 2003 gestart met de eerste verbouwwerkzaamheden aan de Pauluskerk.

De grote jeugdzaal op de eerste verdieping werd in tweeën gesplitst en grondig opgeknapt. Maar ook het jeugdhonk in de nok van de kerk werd (voor een belangrijk deel door de jeugd!) grondig onder handen genomen.

Tegelijk is gestart met het aanpassen van de dakconstructie. In de rapportages die door derden waren opgesteld tav de constructie kwam immers duidelijk naar voren dat deze aangepast en wellicht zelfs vervangen zou moeten worden. Want hoe lovend men ook was over de ranke en tegelijk vernuftige constructie, tijdens de bouw waren er weldegelijk een aantal verkeerde constructiekeuzen gemaakt. Daardoor zijn doorbuigingen ontstaan, wat tot gevolg had dat constructieonderdelen ten opzicht van elkaar verschoven en zelfs de dakpannen niet meer geheel op elkaar aansloten.

Op basis van eigen inspecties (wat zijn er toch veel 'gaven en talenten' binnen de gemeente!) bleek het vervangen van de kapconstructie niet nodig maar kon worden volstaan met een veel eenvoudiger en goedkoper oplossing. Dit voorstel, namelijk stabiliseren van het proces, is daarop door derden nagerekend, beoordeeld en akkoord bevonden.

Vele honderden kilo's staal werden daarop door vrijwilligers en in hun vrije uurtjes naar de nok van het kerkgebouw gesjouwd en op vernuftige wijze in de huidige constructie opgenomen.

Ook op dit punt past ons dankbaarheid. Dat op deze relatief eenvoudige wijze, met inzet van vele vrijwilligers, met besparing van zoveel geld en zonder ongelukken deze aanpassingen konden worden uitgevoerd!

Maar omdat de werkhonger van de vrijwilligers nog niet te stillen was en de kosten van de werkzaamheden erg meevielen is door de kerkenraad besloten om de prioriteiten wat bij te stellen en de omvang van de verbouwing te verruimen.

Zo werd niet alleen de centrale gang geschilderd, maar werd ook de beplating van de deuren verwijderd en werden de deuren in hun oorspronkelijke staat hersteld.

En nog verder ging het. Want door enkele dames uit de gemeente werden bij de bouwcommissie voorstellen gedaan om ook de crèche, de consistorie en de grote zaal op de eerste verdieping meer 'eigen' te maken. En zo kwam ook daar uiteindelijk nieuwe vloerbedekking, werden de muren en deuren geschilderd en werd er nieuwe verlichting aangebracht.

Gaande de uitvoering van de hierboven beschreven werkzaamheden, is op 17 november gestart met de verbouwwerkzaamheden aan de kerkzaal en de entrees. Aan de hand van de ontwerptekeningen werden veel zaken in 'eigen beheer' opgepakt, zoals het verwijderen van de banken, de sloop van de puien onder de galerijen en het verhogen van de entreeplafonds. Aansluitend werd het 'grotere opbouwwerk' door enkele aannemers uitgevoerd die hun aanbieding in concurrentie uitbrachten. De entrees werden aangepast, de wanden en plafonds geschilderd, de banken op de galerijen geschuurd en gebeitst, maar ook de galerijwand en de 'kanselwand' gebouwd.

Eind februari 2004 kwam een eind aan de verbouw van de Pauluskerk om die eigen te maken voor ons als Eben-Haëzergemeente.

Natuurlijk zijn er in het gehele proces teleurstellingen geweest. Zijn er momenten geweest dat de nuance weer met elkaar moest worden gezocht.

En ook, nu de verbouw klaar is, zijn er onderdelen waar niet iedereen even gelukkig mee is. Bijvoorbeeld de kleur van het een, of het materiaal van het ander.

Toch mag en kan over het geheel een intense dankbaarheid leven over de mogelijkheden die God ons in alles heeft gegeven. Daarom is het niet nodig om personen te bedanken, immers, onze activiteiten (van groot tot klein) mochten zijn uit liefde en tot eer van Hem onze Grote Bouwmeester. En naar wij bidden, tot opbouw van Zijn gemeente.

Hem zij de lof, van nu aan tot in eeuwigheid!